

Offprint

Studia Biblica Slovaca je recenzovaný vedecký časopis zameraný na skúmanie Svätého písma Starého a Nového zákona predovšetkým zo stránky filologickej, historickej, exegetickej a teologickej.

Ročník IX (2017), číslo 1

Vydáva Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, Kapitulská 26, 814 58 Bratislava 1, IČO 0039786510.

Vedecké kolégium/Advisory board: Reimund BIERINGER (Leuven, B) – Georg BRAULIK OSB (Wien, A) – Peter DUBOVSKÝ SJ (Roma, I) – Pavol FARKAŠ (Nitra, SK) – Massimo GRILLI (Roma, I) – Leslie HOPPE OFM (Chicago, USA)

Šéfredaktor: Blažej ŠTRBA (Badín, SK)
Zástupca šéfredaktora: Jozef JANČOVIČ (Bratislava, SK)
Redaktor pre recenzie: František TRSTENSKÝ (Spišské Podhradie, SK)
Výkonný redaktor: Martina KORYTIAOVÁ (Roma, I)

Redakčná rada /Editorial board: Jaroslav BROŽ (Praha, CZ) – Juraj FENÍK (Košice, SK) – Júlia Daniela ISKROVÁ OP (Ružomberok, SK) – Róbert JÁGER (Košice, SK) – Peter JUHÁS (Münster, D) – Branislav KLUŠKA (Ružomberok, SK) – Róbert LAPKO (Košice, SK) – Libor MAREK (Detroit, USA) – Jaroslav RINDOŠ (Bratislava, SK) – Milan SOVA (Bratislava, SK) – Jozef TIŇO (Bratislava, SK) – Gabriela Ivana VLKOVÁ OP (Olomouc, CZ)

Za lektorovanie všetkých článkov zodpovedá redakčná rada.

Jazyková úprava: Dušan Rončák

Obálka: Martin Mičko

Na príprave publikácie sa podieľali Giovanni Claudio Bottini OFM, Hugh Connolly, Zuzana Očka-jáková a Lucilla Mária Tongel'ová SDR.

Príspevky v slovenčine, češtine a v angličtine (od zahraničných autorov) alebo knihy na recenziu prosíme poslať na adresu redakcie *Studia Biblica Slovaca*, Banská 28, 976 32 Badín (Slovakia), redakcia@biblica.sk.

Príspevky sa požadujú v elektronickej podobe, podľa možnosti v textovom editore Microsoft Word. Ak sú používané iné fonty písma pre hebrejčinu a gréčtinu ako v programe BibleWorks, tak upresniť aké, prípadne preposlať používaný font spolu s príspevkom. Príspevok typu štúdia, poznámka alebo reflexia musí byť doplnený abstraktom a jeho anglickou verziou, anglickým názvom príspevku, max. piatimi kľúčovými slovami v slovenčine/češtine a angličtine, zoznamom bibliografie a kontaktom na autora príspevku. Nevyžiadané rukopisy sa nevracajú. Redakcia si vyhradzuje právo upraviť titulok a vykonať potrebnú jazykovú a štylistickú úpravu prijatých príspevkov. Upraveňujúce podmienky pre prispievateľov sú dostupné www.biblica.sk.

Články časopisu sú abstrahované v troch svetových periodikách: *Old Testament Abstracts* ISSN 0364-8591, *New Testament Abstracts* ISSN 0028-6877 a *Elenchus of Biblica*.

S povolením Arcibiskupského úradu v Bratislave zo dňa 3. júna 2014

Prot. N. 2229/2014

Studia Biblica Slovaca

Printed in Slovakia, 6/2017.

Vychádza dvakrát do roka.

Cena: 6 €

ISSN 1338-0141

EV 3744/09

GRILLI, Massimo: *Evanjelium pocestného. Lukášovo dielo 1.*, Ružomberok: Katolícke biblické dielo, 2016. 150 s. ISBN 978-80-89120-47-5; GRILLI, Massimo: *Skutky apoštolov, cesta Slova. Lukášovo dielo 2.*, Ružomberok: Katolícke biblické dielo, 2016. 110 s. ISBN 978-80-89120-48-2.

Vďaka vydavateľskej činnosti KBD vyšla v slovenčine tretia monografia – v dvoch dielach – talianskeho renomovaného odborníka na Nový zákon Massima Grilliho, profesora biblickej exegézy na Pápežskej univerzite sv. Gregora v Ríme. Slovenský čitateľ už mal možnosť zoznámiť sa s komentármi k Matúšovmu a Markovmu evanjeliu od tohto autora s bohatou publikačnou činnosťou. Jeho aktuálne „dvojdielo“ je venované Lukášovi, svätopiscovi tretieho evanjelia a Skutkov apoštolov. Autor v ňom neustále skloňuje biblický pojem *cesty*, napríklad: „Boh sa naučil krokom človeka“.

Prvý diel monografie Massima Grilliho, *Evanjelium pocestného*, interpretuje Lukášovo evanjelium. Po predslove a úvodnej charakteristike tretieho evanjelia ako cesty Slova, autor postupne, v jedenástich kapitolách, osvetľuje jeho dôležité úseky. Najprv evanjelium Ježišovho detstva s názvom Začiatky (Lk 1–2), potom nasleduje kapitola venovaná evanjeliovým chválospevom: *Magnificat, Benedictus, Gloria a Nunc dimittis*. V ďalších siedmich kapitolách rozoberá dôležité momenty Ježišovho verejného účinkovania: Program cesty (4,16-30); Pocestní: Ježiš a jeho učeníci (4,31–6,16); Stretnutia na ceste: pohania, vdovy, mýtnici a hriešnici, ženy (6,17–8,3); Výzva na zodpovednosť (8,4–9,50); Cesta do Jeruzalema (9,51–13,21); Úbohí a milosrdenstvo (kap. 15) a Správne používanie „nespravodlivej mamony“ (16,1-13). Veľkonočným udalostiam v treťom evanjeliu venuje dve kapitoly: Smrť na kríži v znamení odpustenia (23,33-49) a Začiatok novej cesty (24,1-53).

Druhý diel monografie Massima Grilliho je výkladom niektorých dôležitých statí Skutkov apoštolov. Po úvodnom interpretačnom kľúči ku knihe Skutkov nasleduje takisto jedenásť kapitol, venovaných významným udalostiam prvej Cirkvi pri šírení Slova. Päť kapitol sa zaoberá jej prvopočiatkami pod vedením Petra: Cesta Cirkvi (Sk 1,1-11); Zhromaždenie v Jeruzaleme (2,1-13); Model cirkevného života (2,42-47); Ústredné postavenie *kerygmy* (3,1-26) a Odovzdávať vieru (8,26-40). Ďalších päť kapitol je venovaných apoštolskej činnosti Pavla: Povolanie „outsidera“ (9,1-19); Apoštolský snem (15,1-35); Zastavenie v Aténach (17,16-34); Efez, ako pokračovať po rozlúčke (20,1-38) a Posledná cesta (27,20-44). Finálnu kapitolu svojej monografie Massimo Grilli venoval záverečným poznámkam k Lukášovmu „dvojdielu“.

Autorovi sa podarilo elegantne skĺbiť odbornosť so zrozumiteľnosťou, ktorou vďaka kvalitnému prekladu dielo vyniká aj v slovenčine. Prezентuje špičku súčasných poznatkov o treťom evanjeliu a Skutkoch apoštolov, ale jeho odbornosť nezaťažuje, naopak, zaujme. Monografia totiž vznikla prepisom série jeho prednášok na uvedenú tému. V úvode obidvoch dielov je autor rozsiahlejší, k záveru naopak vecnejší.

Každá kapitola má originálne členenie v závislosti od rozsahu a druhu textov, ktorým sa venuje, čím chce autor zrejme čitateľa skôr upútať, ako vyrušiť. V úvode kapitol sa spravidla venuje kontextu, štruktúre a sémantike príslušných novozákonných textov. Nasleduje ich teologická interpretácia a pragmatické body, pričom autor neobchádza ani dôležitú aplikáciu posvätných textov s ich poslanstvom pre dnešnú dobu. Väčšinou sa daná kapitola končí zhrnutím autorových pozorovaní.

Aj keď sa Grillimu podarilo súhrne poňať celé Lukášovo evanjelium, predsa len niektoré významné state z jeho vlastného materiálu ostali bokom. Možno by sme čakali, že bude interpretovať aj podobenstvo o farizejovi a mýtnikovi (Lk 18,9-14) alebo príbeh Zacheja (19,1-10). Vzhľadom na interpretáciu Skutkov zas chýba napríklad účinkovanie diakonov či priama apoštolská činnosť apoštola Petra. Je to však pochopiteľné, lebo zaiste nebolo cieľom autorových prednášok komplexné oboznámenie s „lukášovským dvojdielom“.

Keďže obidva diely monografie nie sú obzvlášť rozsiahle, majú skôr povahu koncentrácie na typické teologické charakteristiky Lukáša. Vo svojej monografii M. Grilli píše: „Podľa Lukáša Ježiš ponúka zmysel dejinám jednotlivca i celého ľudstva“. Vskutku, autor sa usiluje zjednotiť víziu evanjelistu ako historika a ako teológa. No Lukáš je aj veľkým humanistom, ba psychológom. Je zrejmé, že autor si uvedomuje aj dôležitosť antropologickej výpovednej sily posvätných textov, čo je charakteristikou evanjelistu Lukáša. Zaiste preto svoju prácu obohacuje, okrem príslušných biblických citácií, aj citátmi rôznych autorov (najčastejšie Bonhoeffera) filozofickej, teologickej či duchovnej orientácie, čím monografii dodáva hĺbku i nečakane nový rozmer. Príhodne dopĺňa odbornú interpretáciu biblických textov aj spoločenskými trendmi doby, v ktorej žijeme. Z ľudského rozmeru najviac podčiarkuje zodpovednosť kresťana v spolupráci na svojej spásе a spásе blížnych, v dialektike s časnými povinnosťami svojho stavu. V jeho aktualizácii dominuje spoločenský rozmer chudoby v zmysle, že práve cesta od bohatstva k evanjeliovej chudobe je nástrojom budovania každého spoločenstva.

Autor monografie podáva najnovšie exaktné poznatky o Lukášovom „dvojdieli“ v prístupnej forme a zároveň ukazuje, ako kráčať v biblickej vede s dobou nielen po odbornej stránke, ale aj ľudsky a duchovne zároveň. Poskytuje

náčrt pútavej exegetickej syntézy so vzácnym antropologickým akcentom. Aktualizovaním posvätných textov Lukáša sa s kompetentným nadhľadom zamýšľa nad páľčivými problémami dneška a otvára tak horizonty ich evanjeliového riešenia aj slovenskému čitateľovi.

*Dagmar Kráľová
Kremnická 17
851 01 Bratislava 5
Slovenská republika*

Contents

Treaties

<i>Milan SOVA</i> Where Was Buried Biblical Rachel?	1-14
<i>Blažej ŠTRBA</i> The Extermination of the Nations according to the Book of Joshua or the Intellectual Suicide of the Reader	15-43
<i>Iveta STRENKOVÁ</i> The Fall of Niniveh in the Book of the Prophet Nahum	44-65
<i>Miroslav VARŠO</i> The Magi from the East. Biblical and Extra-Biblical Textual Perspective	66-87
<i>Matteo CRIMELLA</i> God Is Not Like That Judge (Lk 18:1-8)	88-103
<i>Jean-Noël ALETTI</i> Can One Speak of a Conversion of Paul in the Book of Acts?	104-118
Abstracts and Reviews	119-130
Communications and References	131-135

Obsah

Štúdie

<i>Milan SOVA</i> Kde bola pochovaná biblická Ráchel?	1-14
<i>Blažej ŠTRBA</i> Vyničenie národov podľa Knihy Jozue alebo sebazničenie mysle čitateľa	15-43
<i>Iveta STRENKOVÁ</i> Pád Ninive v Knihe proroka Nahuma	44-65
<i>Miroslav VARŠO</i> Mágovia z východu. Biblický a mimobiblický pohľad na mágov	66-87
<i>Matteo CRIMELLA</i> God Is Not Like That Judge (Lk 18:1-8)	88-103
<i>Jean-Noël ALETTI</i> Can One Speak of a Conversion of Paul in the Book of Acts?	104-118
Abstrakty a recenzie	119-130
Správy a oznamy	131-135